សសបណ្ឌិតជាតក

(ទន្សាយពោធិសត្វបំពេញទានបរមត្ថបារមី)

ជាតកដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ

ជាតក ចតុក្កនិបាត បុចិមន្ទវគ្គ

បិដកលេខ ៥៨ ទំព័រ ២០២

ដោយ ខេមរ អភិធម្មាវតារ

សសបណ្ឌិតជាតក

ព្រះសាស្តា កាលគង់នៅវិហារជេតវនារាម ទ្រង់ប្រារព្ធការថ្វាយបរិក្ខារគ្រប់យ៉ាង ទើបត្រាស់ព្រះធម្មទេសនានេះ មានផ្តើមថា សត្ត មេ រោហិតា មច្ឆា ដូចនេះ

បានឮថា ក្នុងក្រុងសាវត្ថីមានកុដុម្ពិកៈម្នាក់ត្រៀមការថ្វាយបរិក្ខារទានគ្រប់យ៉ាងដល់ភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន បានឲ្យសាងមណ្ឌបត្រង់ទ្វារផ្ទះ ហើយនិមន្តភិក្ខុសង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ឲ្យគង់លើអាសនៈដ៏ប្រសើរ ក្នុងមណ្ឌបដែលបានចាត់ចែងល្អហើយ បានថ្វាយទានដ៏ប្រណីត មានរសដ៏ល្អផ្សេងៗ ហើយនិមន្តឲ្យឆាន់រហូត ៧ ថ្ងៃ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ បានថ្វាយបរិក្ខារទាំងពួងដល់ភិក្ខុ ៥០០ មានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ។ ក្នុងវេលាធ្វើភត្តកិច្ចហើយ ព្រះសាស្តាកាលទ្រង់នឹងធ្វើអនុមោទនា ទើបត្រាស់ថា ម្នាលឧបាសក អ្នកគួរធ្វើបីតិសោមនស្សចុះ ឈ្មោះថា ទាន នេះ ជាវង្សរបស់បោរាណបណ្ឌិតទាំងឡាយ ព្រោះថា បោរាណបណ្ឌិតទាំងឡាយបានបរិច្ចាគជីវិត ដល់យាចកអ្នកមកដល់ចំពោះមុខ សូម្បីជីវិតរបស់ខ្លួនក៏បានឲ្យហើយ ។ ឧបាសកនោះក៏ក្រាលទូលអារាធនា ទើបទ្រង់នាំអតីតនិទានមកជាសាធកៈដូចតទៅនេះ

ក្នុងអតីតកាល កាលព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជសម្បត្តិ ក្នុងនគរពារាណសី ព្រះពោធិសត្វបានកើតក្នុងកំណើតសត្វទន្សាយនៅក្នុងព្រៃ ។ ក៏

ក្នុងព្រៃនោះមានដើមភ្នំ ទន្លេ និងបច្ចន្តគ្រាម មករួមគ្នាត្រង់កន្លែងមួយ ។ សត្វសូម្បីដទៃ ៣ ទៀត គឺ ស្វា ឆ្កែចចក និងភេ បានជាសំឡាញ់របស់ទន្សាយនោះ ។ សត្វសូម្បីទាំង ៤ នោះ ជាបណ្ឌិតនៅរួមគ្នា កាន់យកចំណីក្នុងទីជាទីគោចររបស់ខ្លួនៗ ហើយមកប្រជុំគ្នាក្នុងវេលាល្ងាច ។ សសបណ្ឌិតសម្តែងធម៌ដោយការឲ្យឱវាទដល់សត្វទាំង ៣ ថា គប្បីឲ្យទាន គប្បីរក្សាសីល ធ្វើឧបោសថកម្ម ។ សត្វទាំង ៣ នោះទទួលឱវាទរបស់សសបណ្ឌិតនោះហើយ ចូលទៅកាន់គុម្ពឈើដែលជាទីអាស្រ័យរបស់ខ្លួនៗ ។ កាលកន្លងទៅយ៉ាងនេះ ក្នុងថ្ងៃមួយ ព្រះពោធិសត្វសម្លឹងមើលព្រះចន្ទ្រពេញវង់ ដឹងថា ថ្ងៃស្អែកជាថ្ងៃឧបោសថ ទើបពោលនឹងសត្វទាំង ៣ នេះថា ថ្ងៃស្អែកជាថ្ងៃឧបោសថ សូម្បីអ្នកទាំង ៣ ចូរសមាទានសីលរក្សាឧបោសថ ទានដែលអ្នកតាំងនៅក្នុងសីលឲ្យហើយ រមែងមានផលច្រើន ព្រោះហេតុនោះ កាលយាចកមកដល់ហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីឲ្យរសអាហារដែលគួរបរិភោគហើយទើបបរិភោគចុះ ។ សត្វទាំង ៣ នោះទទួលពាក្យហើយនាំគ្នានៅក្នុងទីនៅរបស់ខ្លួនៗ ។ ក្នុងថ្ងៃបន្ទាប់ បណ្តាសត្វទាំងនោះ ភេគិតថា យើងនឹងស្វែងរកចំណីអំពីព្រឹកព្រហាម ទើបទៅកាន់ច្រាំងទន្លេគង្គា ។ គ្រានោះ នាយព្រានស្ទូចបានត្រីឆ្ពិន ៧ ទើបយកវល្លិមកដោត ហើយជីកដីខ្សាច់ត្រង់ច្រាំងទន្លេគង្គាយកខ្សាច់មកគ្របបិទបាំងទុក កាលនឹងចាប់ត្រីទៀត ទើបទៅកាន់ផ្នែកខាងក្រោមទន្លេគង្គា ។ ភេហិត បានធុំក្លិនត្រី ទើបកាយ

ដីខ្សាច់ បានឃើញត្រីទើបពាំចេញមក ហើយគិតថា ម្ចាស់របស់ត្រីទាំងនេះមានឬហ្ន៎ ? ទើបប្រកាសឡើង ៣ គ្រា កាលមិនឃើញម្ចាស់របស់ ទើបពាំចុងវល្លិ នាំទៅរក្សាទុកក្នុងគុម្ពឈើដែលជាទីនៅរបស់ខ្លួន សត្វភេនោះគិតថា យើងនឹងបរិភោគកាលដល់វេលា ទើបដេកនឹកដល់សីលរបស់ខ្លួន ។

ចំណែកឆ្កែចចកកាលត្រាច់ស្វែងរកអាហារ បានឃើញសាច់ ២ ជ្រនួចទន្សង់មួយ និងដបទធិមួយ ក្នុងខ្ទមរបស់អ្នកចាំស្រែមួយរូប ក៏គិតថា ម្ចាស់របស់វត្ថុទាំងនេះមានឬមិនមាន ? ទើបស្រែកប្រកាស ៣ គ្រា មិនឃើញម្ចាស់របស់មក ទើបស៊កខ្សែសម្រាប់យួរដបទធិត្រង់ករបស់ខ្លួន យកមាត់ពាំសាច់និងទន្សង់ នាំទៅរក្សាទុកក្នុងគុម្ពោតព្រៃដែលជាទីនៅរបស់ខ្លួន គិតថានឹងបរិភោគកាលដល់វេលា ទើបដេកនឹកដល់សីលរបស់ខ្លួន ។

ចំណែកឯស្វាវិញ ចូលទៅកាន់ព្រៃសណ្ឌៈ នាំផ្លែស្វាយទុំមករក្សាទុកក្នុងគុម្ពឈើដែលជាទីនៅរបស់ខ្លួន គិតថានឹងបរិភោគកាលដល់វេលា ទើបដេកនឹកដល់សីលរបស់ខ្លួន ។

រីឯព្រះពោធិសត្វ នាកាលដេកក្នុងទីលំនៅរបស់ខ្លួន បានគិតថា យើងនឹងចេញចាកទីលំនៅ ក្នុងកាលប៉ុណ្ណោះ ហើយបរិភោគស្បូវភ្លាំង ហើយព្រះពោធិសត្វគិតទៀតថា យើងមិនអាចឲ្យស្មៅដល់យាចក អ្នកមកកាន់សំណាក់របស់យើង សូម្បីល្ងនិងអង្ករជាដើមរបស់យើងក៏មិនមាន បើយាចកនឹងមក

កាន់សំណាក់របស់យើងសោត យើងនឹងឲ្យសាច់ ក្នុងរាងកាយរបស់យើង ។ ដោយតេជះនៃសីលរបស់ព្រះពោធិសត្វនោះ បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនៈរបស់សក្កទេវរាជបានសម្តែងអាការៈក្តៅ[១] ។ ស្តេចសក្កៈនោះ កាលពិចារណាមើលក៏ឃើញនូវហេតុនេះ ហើយទើបទ្រង់ត្រិះរិះថា យើងនឹងសាកល្បងស្តេចទន្សាយ បានមកហើយកាន់សំណាក់នៃសត្វភេជាដំបូង បានក្លែងភេទជាព្រាហ្មណ៍ ហើយឈរនៅ ។ កាលគេពោលថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកមកដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ទើបពោលថា នៃគេបណ្ឌិត ខ្ញុំគប្បីបានអាហារខ្វះ នឹងជាអ្នករក្សាឧបោសថ ធ្វើសមណធម៌ ។ គេនោះពោលថា សាធុ ល្អហើយ ខ្ញុំនឹងឲ្យអាហារដល់លោក កាលចរចាជាមួយព្រាហ្មណ៍នោះ បានពោលគាថាទី ១ ថា

សត្ត មេ រោហិតា មច្ឆា, ឧទកា ថលមុព្ភតា,
ឥទំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ភុត្វា វនេ វស។

ខ្ញុំមានត្រីឆ្ពិន ៧ ដែលព្រានស្ទូចស្រង់ឡើង ពីទឹកដាក់លើគោក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះរបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

---

១. បានឮមកថា បណ្ឌុកម្ពលសិលាសនៈមានអាការៈក្តៅ ព្រោះសក្កទេវរាជនឹងអស់អាយុ ឬអស់បុណ្យ ១ ព្រោះសត្វដទៃដែលមានអានុភាពច្រើនប្រាថ្នាស្ថានទីនោះ ១ ព្រោះតេជះនៃសីលរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដែលតាំងនៅក្នុងធម៌ ១ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា ថលមុព្ភតា សេចក្ដីថា សូម្បីដែលនាយព្រានស្ទូចឡើងអំពីទឹករក្សាទុកលើទីគោក ។ បទថា ឯតំ ភុត្វា សេចក្ដីថា លោកចូរចម្អិនមច្ឆាហារដែលជារបស់ខ្ញុំនោះ ហើយបរិភោគចុះ កាលធ្វើសមណធម៌ ចូរអង្គុយត្រង់គល់ឈើ ដែលជាទីគួរត្រេកអរ ក្នុងព្រៃនេះចុះ ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា រឿងនេះចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំនឹងដឹងក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ហើយទៅកាន់សំណាក់របស់ឆ្កែចចក សូម្បីឆ្កែចចកចេញមកពោលថា លោកមកឈរ (ត្រង់នេះ) ដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ព្រាហ្មណ៍ក៏ពោលយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ ឆ្កែចចកពោលថា សាធុ ល្អហើយ ខ្ញុំនឹងឲ្យ កាលចរចានឹងព្រាហ្មណ៍នោះ បានពោលគាថាទី ២ ថា

ទុស្ស មេ ខេត្តបាលស្ស, រត្តិភត្តំ អបាភតំ,
មំសសូលា ច ទ្វេ គោធា, ឯកញ្ច ទធិវារកំ,
ឥទំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ភុត្វា វនេ វស។

ភត្តរបស់អ្នករក្សាស្រែឯណោះ គឺសាច់ពីរជ្រនួចផង ទន្សងមួយផង ជបទធិមួយផង ខ្ញុំបាននាំមកក្នុងវេលាយប់ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះរបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា ទុស្ស មេ សេចក្ដីថា អ្នករក្សាស្រែ ដែលនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយពីយើង គឺទីនោះ ។ បទថា អបាភតំ ប្រែថា នាំមកហើយ ។ បទថា សសូលា ច ទ្វេ គោធា សេចក្ដីថា សាច់អាំង ២ ជ្រនួចដែលនៅលើរងើកភ្លើង និងទន្សង ១ ក្បាល ។ បទថា ទធិវារកំ បានដល់ ដបទឹកដោះជូរ ។ បទថា ឥទំ ជាដើមទៅមានសេចក្ដីថា យើងមានវត្ថុនេះ គឺមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ លោកចូរចម្អិនវត្ថុនេះសូម្បីទាំងអស់ ដោយការធ្វើឲ្យឆ្អិនតាមសេចក្ដីពេញចិត្ត ហើយបរិភោគ និងជាអ្នកសមាទានឧបោសថ អង្គុយត្រង់គល់ឈើដែលជាទីមនោរម្យ ធ្វើសមណធម៌នៅក្នុងព្រៃនេះចុះ ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា រឿងនេះចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំនឹងដឹងក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ហើយទៅកាន់សំណាក់របស់ស្វា សូម្បីស្វានោះពោលថា លោកមកឈរ (ត្រង់នេះ) ដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ព្រាហ្មណ៍ក៏ពោលយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ ស្វាពោលថា សាធុ ល្អហើយ ខ្ញុំនឹងឲ្យ កាលចរចានឹងព្រាហ្មណ៍នោះ បានពោលគាថាទី ៣ ថា

អម្ពបក្កំ ឧទកំ សីតំ, សីតច្ឆាយា មនោរមា,
ឥទំ ព្រាហ្មណ មេ អត្ថិ, ឯតំ ភុត្វា វនេ វស។

ផ្លែស្វាយទុំ ទឹកត្រជាក់ ទីមានម្លប់ត្រជាក់ ជាទីគាប់ចិត្ត ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះជារបស់ខ្ញុំ អ្នកចូរបរិភោគរបស់នេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា អម្ពបក្កំ បានដល់ ផ្លែស្វាយទុំដ៏ឆ្ងាញ់ ។ បទថា ឧទកំ សីតំ បានដល់ ទឹកនៃទន្លេគង្គាដ៏ត្រជាក់ ។ បទថា ឯតំ ភុត្វា សេចក្ដីថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ លោកចូរបរិភោគផ្លែស្វាយនេះ និងផឹកទឹកត្រជាក់នេះ អង្គុយត្រង់គល់ឈើដែលជារីករាយហើយ ធ្វើសមណធម៌នៅក្នុងព្រៃនេះចុះ ។

ព្រាហ្មណ៍ពោលថា រឿងនេះចូរលើកទុកសិនចុះ ខ្ញុំនឹងដឹងក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ហើយទៅកាន់សំណាក់របស់សសបណ្ឌិត សូម្បីសសបណ្ឌិតនោះពោលថា លោកមកឈរ (ត្រង់នេះ) ដើម្បីត្រូវការអ្វី ? ព្រាហ្មណ៍ក៏ពោលយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ ព្រះពោធិសត្វបានស្ដាប់ដូចនោះ ក៏មានសេចក្ដីរីករាយសោមនស្សពោលថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ លោកមកកាន់សំណាក់របស់យើងដើម្បីត្រូវការអាហារ ជាការល្អហើយ ថ្ងៃនេះយើងនឹងឲ្យទានដែលយើងមិនធ្លាប់ឲ្យលោកជាអ្នកមានសីលមិនធ្វើបាណាតិបាត លោកចូរទៅប្រមូលឈើផ្សេងៗមកបង្កជារងើកភ្លើង ហើយចូរប្រាប់ដល់យើង យើងនឹងលះខ្លួនលោតចុះក្នុងរងើកភ្លើង កាលរាងកាយរបស់យើងឆ្អិនហើយ លោកចូរបរិភោគសាច់ ហើយធ្វើសមណធម៌ កាលចរចានឹងព្រាហ្មណ៍នោះ ទើបពោលគាថាទី ៤ ថា

ន សសស្ស តិលា អត្ថិ, ន មុគ្គា នបិ តណ្ឌុលា,
ឥមិនា អគ្គិនា បក្កំ, មមំ ភុត្វា វនេ វសា។

ទន្សាយមិនមានល្ង មិនមានសណ្ដែក មិនមានអង្ករទេ អ្នកចូរបរិភោគ នូវខ្ញុំដែលឆ្អិនដោយភ្លើងនេះ ហើយ (ចម្រើនសមណធម៌) នៅក្នុងព្រៃចុះ ។

បណ្ដាបទទាំងនោះ បទថា មមំ ភុត្វា សេចក្ដីថា លោកចូរបរិភោគយើងដែលឆ្អិនដោយភ្លើងដែលយើងប្រាប់ឲ្យលោកបង្កឡើងនេះ ហើយចូរនៅក្នុងព្រៃនេះ ធម្មតាថារាងកាយរបស់ទន្សាយមួយ រមែងញ៉ាំងជីវិតរបស់បុរសម្នាក់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

ស្ដេចសក្កៈបានស្ដាប់ពាក្យរបស់សសបណ្ឌិតនោះហើយ ទើបនិម្មិតគំនររងើកភ្លើងមួយ ដោយអានុភាពរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ដល់ព្រះពោធិសត្វ ព្រះពោធិសត្វនោះក្រោកឡើងអំពីទីលំនៅដែលជាស្បូវភ្លាំងរបស់ខ្លួនហើយ ទៅកាន់គំនររងើកភ្លើងនោះ គិតថា បើសត្វតូចៗ ក្នុងរោមរបស់យើងមានសត្វទាំងនោះចូរកុំស្លាប់ឡើយ ហើយរលាស់ខ្លួន ៣ ដង បានញ៉ាំងសរីរៈទាំងអស់ឲ្យតម្កល់ទុកក្នុងប្រធាននៃទាន លោតចុះហើយក្នុងគំនររងើកភ្លើង ដោយចិត្តរីករាយ បីដូចជា រាជហង្សដែលលោតចុះក្នុងស្រះឈូក ។ តែភ្លើងនោះមិនអាចធ្វើសេចក្ដីក្ដៅសូម្បីប៉ុនរណ្ដៅរោម ក្នុងរាងកាយរបស់ព្រះពោធិសត្វ ហាក់បីដូចជាចូលទៅក្នុងបន្ទប់ទឹកកកដូច្នោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះពោធិសត្វហៅសក្កទេវរាជមកពោលថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ភ្លើងដែលលោកបង្កឡើងនេះត្រជាក់ណាស់មិនអាចធ្វើសេចក្ដីក្ដៅ សូម្បីប៉ុនរណ្ដៅរោមក្នុងរាងកាយរបស់ខ្ញុំ

ឡើយ អ្នកឈ្មោះអ្វី ? ស្តេចសក្កៈពោលថា ម្នាលសសបណ្ឌិត យើងមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ យើងជាសក្កទេវរាជ មកដើម្បីនឹងសាកល្បងលោក ។ ព្រះពោធិសត្វបន្លឺសីហនាទថា បពិត្រសក្កៈ ព្រះអង្គចូរឈប់សិនចុះ បើលោកសន្និវាសទាំងអស់ គប្បីសាកល្បងនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដោយទានសោត នឹងមិនគប្បីឃើញនូវភាពជាអ្នកប្រាថ្នាក្នុងការមិនឲ្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ ។ លំដាប់នោះ ស្តេចសក្កៈទើបត្រាស់នឹងព្រះពោធិសត្វនោះថា ម្នាលសសបណ្ឌិត គុណរបស់លោកចូរប្រាកដរហូតកប្បទាំងអស់ចុះ ហើយទ្រង់ច្របាច់ភ្នំ បានកាន់យកជ័រនៃភ្នំ ហើយគូសនូវលក្ខណៈរបស់ទន្សាយ លើមណ្ឌលនៃព្រះចន្ទ្រ ហើយនាំព្រះពោធិសត្វមកឲ្យដេកលើដំបូលស្បូវភ្លាំងដ៏ទន់ ក្នុងគុម្ពោតព្រៃ ក្នុងព្រៃសណ្ឌៈនោះឯង ហើយទ្រង់ទៅហើយកាន់ទីលំនៅរបស់ខ្លួន ។ សូម្បីបណ្ឌិតទាំង ៤ នោះ ព្រមព្រៀងគ្នា កាលត្រេកអររីករាយ បានបំពេញនូវសីល បានឲ្យទាន ធ្វើឧបោសថកម្ម បានទៅហើយតាមយថាកម្ម (រៀងៗខ្លួន) ។

ព្រះសាស្តាកាលទ្រង់នាំព្រះធម្មទេសនានេះមកហើយ ទើបទ្រង់ប្រកាសសច្ចៈ ប្រជុំជាតក ក្នុងទីបំផុតនៃការប្រកាសសច្ចៈ គហបតីអ្នកថ្វាយបរិក្ខារគ្រប់យ៉ាង បានតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិផល ។ ភេក្នុងកាលនោះ បានមកជាអានន្ទ ។ ឆ្កែចកកបានមកជាមោគ្គល្លាន ។ ស្វាបានមកជាសារីបុត្រ ។ សក្កទេវរាជបានមកជាអនុរុទ្ធ ។ ចំណែកសសបណ្ឌិតបានមកជាតថាគត ដូច្នេះឯង ។

ចប់ សសបណ្ឌិតជាតក ៕

(ជាតកដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក ចតុក្កនិបាត បុចិមន្ទវគ្គ បិដកលេខ ៥៨ ទំព័រ ២០២)

កំណាព្យឆព្វណ្ណរខៀវពណ៌ផ្លេក

រស្មីពណ៌ផ្ទេកពណ្ណរាយ កាលជាទន្សាយឈ្មោះសសបណ្ឌិត
ឱ្យទានសាច់ឈាមជីវិត ដល់ឥន្ទព្រាហ្មណ៍ពិតជាអត់អាហារ ។

មួយបែបទៀតថា

ផ្ទេកពណ្ណរាយកាយជាទន្សាយ ឲ្យទានពុំស្ដាយជីវិតអី
លោតចូលភ្នក់ភ្លើងពុំថាអ្វី ឲ្យជាចំណីឥន្ទព្រាហ្មណា ។

លក្ខណៈនៃសសបណ្ឌិតដែលជាប់នឹងមណ្ឌលព្រះចន្ទ្រ